

Verbijzonderde interne controle plan 2023

Gemeente Woerden

Audit titel:	VIC 2023
Ambtelijk opdrachtgever:	Jaap Pranger (Concerncontroller)
Bestuurlijk opdrachtgever:	Het college van B&W, vertegenwoordigd door wethouder J. Vierstra voor de gemeente Woerden
Datum:	september 2023
Steller:	Nagam Mir (senior auditor) en Judith van Luling (auditor)

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Verschil wettelijke accountantscontrole en VIC functie.....	3
3. Financiële rechtmatigheid en doel VIC functie.....	3
4. Grondbeginselen van de VIC functie.....	4
5. Wettelijke kader.....	5
6. Actuele ontwikkelingen.....	7
7. Positionering van de VIC functie.....	8
8. Materialiteit 2023.....	8
9. Scoping van de interne controles.....	9
10. Controle aanpak en controle doelstellingen.....	12
11. Het bepalen van objectieve deelwaarnemingen.....	13
12. Dossiervorming.....	15
13. Bevindingen afstemmen.....	15
14. Conclusie.....	16

1. Inleiding

Voor u ligt het verbijzonderde interne controle (VIC) plan van de gemeente Woerden over begrotingsjaar 2023. Dit VIC plan is bedoeld om nadere toelichting te geven over de invulling van de VIC functie en de uit te voeren interne controles en overige werkzaamheden die betrekking hebben op rechtmatigheid. Ook wordt stilgestaan bij recente ontwikkelingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording, fraude risico analyse, monitoringsoverzicht openstaande bevindingen en automatisering. Middels dit VIC plan geeft de VIC functie inzicht in hoe de VIC is ingericht binnen gemeente Woerden.

Dit interne controleplan wordt jaarlijks herijkt en vastgesteld en vormt de basis van de VIC. In dit VIC plan worden achtereenvolgens de volgende onderwerpen beschreven;

- Verschil wettelijke accountantscontrole en VIC functie
- Financiële rechtmatigheid en doel VIC functie
- Grondbeginselen VIC functie
- Wettelijk kader
- Actuele ontwikkelingen
- Positionering van de VIC functie
- Materialiteit 2023
- Scoping van de interne controle processen
- Controle aanpak en controle doelstellingen
- Het bepalen van objectieve deelwaarnemingen
- Dossievorming/ werkprogramma
- Bevindingen afstemmen

2. Verschil wettelijke accountantscontrole en VIC functie

ETL accountants zal vanaf boekjaar 2023 uit hoofde van de wettelijke taak de accountantscontrole uitvoeren op de jaarrekening van de gemeente Woerden. Het doel van de accountantscontrole is om aan te tonen dat de gemeente Woerden voldoet aan de specifieke normen en wet- en regelgevingen. De VIC functie gaat over meerdere kenmerken binnen de bedrijfsprocessen, en is gericht op het verbeteren van de interne (financiële) processen. Het ambitieniveau voor 2023 is om de VIC functie te versterken zodat deze uiteindelijk functioneert als interne beheersingsmaatregel. Dit betekent dat de kwaliteit van de VIC dusdanig is dat ook de externe accountant kan gebruik maken van de rapportages van de VIC functie.

3. Financiële rechtmatigheid en doel VIC functie

Rechtmatigheid is een van de kernbegrippen van goed overheidsbestuur. De maatschappij moet erop kunnen vertrouwen dat de overheid publiek geld rechtmatig verwerft en besteedt, en dat hun vertegenwoordigers in het overheidsbestuur erop toezien dat dit gebeurt. Daarom nemen overheden in hun organisatie en processen zelf maatregelen die waarborgen verschaffen, en zijn er in de regelgeving eisen aan de interne en externe controle op rechtmatigheid opgenomen.

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) is het begrip financiële rechtmatigheid nader uiteengezet. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen juridische rechtmatigheid

en rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording. In hoofdstuk 9 wordt nader ingegaan op de controledoelstellingen die betrekking hebben op rechtmatigheid en getrouwheid.

Het juridische begrip rechtmatigheid heeft in beginsel betrekking op alle geldende wetten en regels. Rechtmatigheid is het handelen in overeenstemming met deze wetten en regels. Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is veel beperkter. Financiële rechtmatigheid betreft de rechtmatigheid van beheershandelingen waaruit financiële gevolgen voortkomen die als baten, lasten en/of balansmutaties in de jaarrekening dienen te worden verantwoord.

De VIC heeft als doel om, onafhankelijk van de teams die de interne controle hebben uitgevoerd, vast te stellen of de interne controlemaatregelen (controle binnen de processen) zijn uitgevoerd en voldoende hebben gewerkt. Met behulp van de VIC wordt op onafhankelijke wijze getoetst of de teams de interne controlemaatregelen naleven. De VIC vormt hiermee het sluitstuk voor de rechtmatigheidsverantwoording.

4. Grondbeginselen van de VIC functie

De VIC functie binnen gemeente Woerden voert de werkzaamheden vanzelfsprekend zorgvuldig, professioneel en objectief uit. De VIC functie hecht veel waarde aan de grondbeginselen en gedragscodes.

De VIC functie bij gemeente Woerden wordt momenteel ingevuld door een interim senior auditor en een auditor. Binnen het VIC team is voldoende kennis, ervaring en expertise aanwezig. De senior auditor heeft een gecertificeerde post master Accountancy afgerond en beschikt over een Post HBO diploma IT auditor. De senior auditor heeft bij meerdere gemeenten een soortgelijke rol ingevuld.

Objectiviteit

De doelstelling van de maatregelen gericht op het grondbeginsel 'objectiviteit' zijn gericht op het creëren van een zo groot mogelijke objectiviteit ten opzichte van de gemeenten Woerden en andere belanghebbenden.

De objectiviteit van de VIC functie komt tot uiting in:

- Het afzien van activiteiten of relaties die de onbevooroordeelde oordeelsvorming van de interne controle medewerkers kan aantasten. Dat geldt ook voor activiteiten of relaties, die een belangentegenstelling kunnen inhouden met de organisatie;
- Het afzien van alles wat het beroepsmatig oordeel van de VIC functie zou kunnen aantasten;
- Het vermelden van alle belangrijke feiten die nodig zijn om te vermijden dat in de rapportage een vertekend beeld ontstaat.

Deskundigheid

Voor een geloofwaardige, effectieve en juiste beoordeling/ uitvoering van interne controles zijn de juiste competenties van de VIC functie van belang. De VIC functie beschikt over voldoende, kennis en kunde om de verbijzonderde interne controles met de vereiste deskundigheid uit te voeren.

Geheimhouding

Tijdens de uitvoering van de audits kan toegang tot vertrouwelijke informatie van de gemeente noodzakelijk zijn. De VIC functie hanteert strikte geheimhouding over alles wat te maken heeft met zowel de uitoefening van de controles, inhoud van dossiers als de inhoud van rapportages.

Professioneel gedrag

Bij de uitvoering van de werkzaamheden houdt de VIC functie zich aan de relevante richtlijnen, wet- en regelgeving.

5. Wettelijke kader

Met ingang van begrotingsjaar 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording een wettelijke verplichting voor gemeenten. Het achterliggende doel van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is om de kaderstellende en controlerende taak van de raad te versterken. De belangrijkste impact van deze wetswijziging op de gemeente Woerden heeft betrekking op de rolverdeling tussen de raad, college en externe accountant. Het college van de gemeente Woerden zal zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen en opnemen in de jaarrekening. In deze rechtmatigheidsverantwoording wordt verantwoording door het college afgelegd over de naleving van wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De SiSa verantwoording maakt geen deel uit van de rechtmatigheidsverantwoording omdat het college niet aan de raad maar aan het Rijk verantwoording aflegt.

Het college stelt de raad voor om de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording vast te stellen. In de paragraaf “bedrijfsvoering” wordt een nader toelichting opgenomen waarin de bevindingen, type afwijkingen en maatregelen om de bevindingen op te volgen beschreven zijn. Dit betreft de bevindingen die de rapporteringsgrens overschrijden.

Voorheen was de accountant verantwoordelijk voor het afgeven van een verklaring op getrouwheid en rechtmatigheid. Als gevolg van de rechtmatigheidsverantwoording zal de externe accountant niet meer toezien op de rechtmatigheidsverantwoording. De accountantscontrole is gericht op de getrouwheid van de jaarrekening en de juistheid en volledigheid van de rechtmatigheidsverantwoording. De raad stelt de verantwoordingsgrenzen en tolerantie vast voor rechtmatigheid.

Vorbereidingen rechtmatigheidsverantwoording

Bovenstaand is beschreven dat de rolverdeling tussen de raad, college en externe accountant is verschoven. Om de uitvoering van de rechtmatigheidsverantwoording mogelijk te maken dienen verordeningen gewijzigd te worden.

De gemeente Woerden heeft nog niet alle verordeningen en beleidstukken geactualiseerd. In 2023 zal aandacht uitgaan naar het wettelijk verankeren van de verordeningen die geactualiseerd moeten worden. Het is noodzakelijk dat gedurende 2023 voorbereidingen getroffen worden om de volgende verordeningen te actualiseren zodat tot een deugdelijk rechtmatigheidsverantwoording kan worden vastgesteld.

- Financiële verordening
  - o Op een aantal plaatsen dient als gevolg van de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording de financiële verordening te worden aangepast zodat de rolverdeling tussen de raad, college en de externe accountant duidelijk is
- Controle verordening & controle protocol
  - o De gemeente Woerden kent een controle verordening en controle protocol. In de controleverordening ligt de rol van de accountant vast. Opgenomen dient te worden dat de accountant de getrouwheid jaarrekening controleert inclusief de daar in opgenomen rechtmatigheidsverantwoording. In 2023 zal het controle protocol geactualiseerd worden en vervalt de controleverordening.

In onderstaand tabel zijn de belangrijkste wijzigingen opgenomen ten aanzien van de rolverdeling tussen de raad, college, ambtelijk organisatie, concern control en de externe accountant.

Raad	College	Ambtelijke organisatie	Concerncontrol	Externe accountant
Normenkader vaststellen	Het opstellen van het normenkader en deze ter goedkeuring aan het raad voorleggen	Het inregelen van adequate en toereikende rechtmatigheid en getrouwheidsaspecten in de bedrijfsprocessen	Het uitvoeren van interne controles	Controle op getrouwheid en de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording
Het bepalen van de verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid	Het opnemen van de interne controle uitkomsten in een rapportage richting de raad		Het rapporteren van controles	Controleverklaring over getrouwheid en rapportage bevindingen
Het bespreken van rechtmatigheid met het college	Schriftelijke reactie op controleverklaring en rapportage van bevindingen			
Het bespreken van getrouwheid met de externe accountant				

Verantwoordingsgrens

De hoogte van deze grens is mede bepalend op de omvang van uit te voeren controles en wordt vastgesteld door de raad. De raad van gemeente Woerden heeft nog niet de verantwoordingsgrens vastgesteld. Echter binnen de gemeente Woerden is consensus dat de verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid 3% van de totale lasten inclusief dotatie reserves zal zijn. De verwachting is dat de verantwoordingsgrens rondom de zomerperiode wordt vastgesteld door de raad. In hoofdstuk 7 is de materialiteit berekend voor de jaarrekening 2023.

6. Actuele ontwikkelingen

In dit hoofdstuk staan de onderwerpen centraal die in 2023 aandacht verdienen van de VIC functie.

Verdedigingslijnes verstevigen

Een van de pilaren van het risicomanagement beheersingsproces binnen de gemeente Woerden betreft de verdedigingslijnes.

- De eerste lijn betreft de bedrijfsvoering (lijnmanagement). De bedrijfsvoering binnen de gemeente Woerden is verantwoordelijk voor het inregelen van een effectief intern beheersingssysteem. Daarnaast is de bedrijfsvoering verantwoordelijk voor het creëren van risicobewustzijn en dat de controles juist, tijdig en volledig uitgevoerd worden.
- De tweede lijn ondersteunt, adviseert, coördineert de eerste lijn en toetst of de interne controlemaatregelen op uitvoeringsniveau aanwezig zijn en adequaat worden uitgevoerd.
- De derde lijn wordt ingevuld door de onafhankelijke VIC functie die zich focust op de bedrijfsprocessen en interne controles op rechtmatigheid en getrouwheid.

In 2020 heeft de directie het werken conform het model van de 'three lines of defence' vastgesteld. Er wordt binnen de gemeente Woerden nog niet volledig in samenhang van de verdedigingslijnes gewerkt. Het vastgesteld model van de verdedigingslijnes dient nader uiteengezet worden in de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Momenteel worden de interne controles gegevensgericht uitgevoerd omdat nog niet wordt voldaan aan de randvoorwaarden voor een procesgerichte benadering. Een van de aandachtspunten in 2023 zou moeten zijn om de verdedigingslijnes helder te beschrijven en om na te gaan in hoeverre interne controles ook deels procesgericht gecontroleerd kunnen worden. In het Verbeterplan Financiële functie van begin 2023 signaleert de concerncontroller deze noodzaak en geeft aan dat hiervoor tijdelijk extra capaciteit voor ingezet moet worden. Deze capaciteit is nog niet beschikbaar gesteld. Zodra de extra capaciteit beschikbaar is gesteld zal dat ten goede komen aan de verdere versterking van de verdedigingslijnes.

Audit monitor

Uit de controles van de VIC functie en de externe accountant blijkt dat eerder geconstateerde bevindingen, verbeterpunten en aanbevelingen soms onvoldoende worden opgepakt. De proceseigenaar is verantwoordelijk voor een tijdige opvolging van de gerapporteerde bevindingen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat bijsturingsacties door proceseigenaren in gang worden gezet maar de afhandeling kent een relatief lange doorlooptijd. Een van de aandachtspunten van de VIC functie in 2023 is om meer aandacht te besteden aan de nog niet afgeronde verbeteracties. Hiervoor wordt binnenkort door de VIC functie het "monitoringsoverzicht openstaande bevindingen" geactualiseerd. Dit overzicht bestaat uit de nog niet opgevolgde bevindingen van de VIC functie en PSA over controlejaar 2022. De voortgang van de openstaande bevindingen wordt als controlestap verwerkt in de werkprogramma's en wordt ieder kwartaal besproken met de proceseigenaar. Actieve monitoring en verantwoording zijn essentieel om de juiste opvolging te geven. Het doel van dit "monitoringsoverzicht openstaande bevindingen" is om meer bewustzijn van verbeteracties te creëren, de proceseigenaren helpen om de bevindingen af te ronden en meer aandacht te besteden aan proces en risico gericht werken.

Fraude risico analyse

Fraude risico, corruptie, en niet integer gedrag zijn onderwerpen die de afgelopen jaren steeds meer onder de aandacht zijn gekomen. Ook vanuit de externe account wordt verzocht om de fraude risico

analyse te actualiseren. Hierbij dient vermeld te worden dat zowel de VIC functie als de externe account de afgelopen jaren geen aanwijzingen voor fraude hebben geconstateerd.

Binnen de gemeente Woerden is de fraude risico analyse onderdeel van het risico management proces. Jaarlijks vindt er een risico inventarisatie plaats en worden de mogelijke effecten in kaart gebracht. Op basis van de uitkomsten wordt nagegaan als aanvullende maatregelen getroffen moeten worden om de risico's tot een aanvaardbaar niveau te brengen.

Het huidige fraude risico analyse dateert van 2021. Voor 2023 staat het actualiseren van de fraude risico analyse op de planning voor het najaar echter onder voorbehoud dat een aantal vacatures weer tijdig bezet zijn. Hierbij is misbruik en oneigenlijk gebruik een relevant onderdeel van de fraude risico analyse. Op basis van de uitkomsten van de fraude risico analyse en de procesbeschrijvingen wordt de huidige risico inschatting van de processen herijkt. Dit vormt een adequaat fundament voor het uitvoeren van de VIC.

Automatisering

De VIC functie zal in 2023 meer aandacht besteden aan IT audits vanwege de toenemende relevantie van automatisering in de bedrijfsprocessen. Daarnaast is een van de randvoorwaarden van procesgerichte interne controles dat de geautomatiseerde omgeving betrouwbaar en integer is. Wij zullen ons focussen op de informatiebeveiliging van de belangrijkste systemen en applicaties bestaande uit Ensia, K2F, ADP, Cumulus, Vris. De IT audits zijn uitbesteedt aan externe deskundige IT auditors onder begeleiding van de CISO.

De bevindingen die uit de IT audits worden gerapporteerd worden in het "monitoringsoverzicht openstaande bevindingen" opgenomen zodat een actieve monitoring en verantwoording zal plaatsvinden door de VIC functie.

7. Positionering van de VIC functie

De VIC functie valt onder de verantwoordelijkheid van de concerncontroller die tevens teammanager is van het team Strategie, Financiën & Control (SFC). De concerncontroller is zich bewust van het feit dat beide rollen goed gescheiden moeten worden en de VIC-functie zoveel als mogelijk een onafhankelijke positie moet krijgen. De VIC medewerkers krijgen alle ruimte, middelen en verantwoordelijkheid om hun functie op een verantwoorde wijze uit te voeren. Hiermee is de objectiviteit van de VIC functie voldoende gewaarborgd.

8. Materialiteit 2023

De materialiteitsbepaling bij beide gemeenten is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Voor fouten is deze gebaseerd op 1% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves en voor onzekerheden op 3% van de lasten inclusief stortingen in reserves. Bij onze controleplanning zijn wij vooralsnog uitgegaan van de cijfers volgens de begroting 2023. De materialiteit wordt geactualiseerd nadat de bestuursrapportages zijn goedgekeurd en zodra de jaarrekening gereed is.

	2023	Materialiteit		Uitvoeringsmaterialiteit
		Fouten	Onzekerheden	
		1%	3%	75% van de materialiteit
Woerden	€ 162.348.124	€ 1.623.481	€ 4.870.444	€ 1.217.611

De uitvoeringsmaterialiteit stellen wij op 75% op basis van onderstaand uitgangspunten en veronderstellingen.

- Betreft het 1e jaar dat ETL de controle uitvoert. Het kantoor heeft derhalve nog geen ervaring met de gemeente Woerden. Echter heeft de externe accountant al wel een aantal jaar ervaring met de controle van gemeenten. De opgedane kennis en ervaring is derhalve ruim voldoende en zal worden meegenomen tijdens de controle van de jaarrekening.
- Het aantal afwijkingen (door VIC en PSA) was in de afgelopen jaren minimaal. Daarnaast werden de voorgestelde correcties in de meeste gevallen gecorrigeerd ten behoeve van de definitieve jaarrekening. Op basis hiervan is onze verwachting dat er sprake zal zijn van minimale afwijkingen en wordt de uitvoeringsmaterialiteit niet bijgesteld.
- Uit de controle van voorgaand jaar zijn er geen bijzonderheden/belemmeringen gebleken met het uitvoeren van de VIC.
- Gezien sprake is van een VIC team bij een gemeente, is specifieke deskundigheid benodigd. Gezien de ervaring binnen het controleteam, is de kennis van adequaat niveau om de controle uit te kunnen voeren. Beide auditors hebben voldoende ervaring en kennis opgedaan in deze sector. Specifieke kennis van de gemeente Woerden is ruim voldoende aanwezig. Op basis hiervan is besloten om het startpunt van de uitvoeringsmaterialiteit aan te houden.
- O.b.v. het verkregen inzicht in de inrichting van de AO/IB (procesbeschrijvingen van afgelopen jaar) en de organisatiestructuur worden geen bijzonderheden geconstateerd die leiden tot een verlaging van de materialiteit

9. Scoping van de interne controles

Op basis van de materialiteitsberekening en de begroting (zie vorige hoofdstuk) hebben wij de posten geïdentificeerd die in scope zijn. De scoping is op basis van de IV3 indeling tot stand gekomen. Deze processen worden in 2023 gecontroleerd en hiervoor zijn werkprogramma's opgesteld.

Ten opzichte van voorgaand jaar zal de VIC functie zelf de steekproeven bepalen en meer processen controleren zoals parkeeropbrengsten, investeringen & kredieten, financial reporting en lonen & salarissen. De VIC functie zal bepaalde interne controles met meer regelmaat controleren. Het opnemen van meer processen in de controles wordt veroorzaakt door de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording per boekjaar 2023.

In onderstaand tabel is per proces aangegeven wat de controleaanpak, controle doelstelling en de controle aandachtspunten zijn.

Proces	Controlerichting	Doelstelling	Focus punten interne controle
Investerin gen & kredieten	Gegevensgericht (3 keer per jaar)	Het vaststellen dat de activeringen en conform het activeringsbeleid tot zijn gekomen.	Deelwaarneming op investeringen Analyse kredietoverschrijdingen

Lonen & salarissen	Gegevensgericht & procesgericht (3 keer per jaar)	Het vaststellen dat de mutaties rondom het proces lonen & salarissen juist, volledig, tijdig en rechtmatig tot stand zijn gekomen en verwerkt in de jaarrekening.	Op basis van de initiële risico analyse zijn geen hoge of significante risico's onderkend. Op basis van de opzet en bestaan zal nader invulling worden gegeven aan de uit te voeren werkzaamheden. De minimaal uit te voeren werkzaamheden bestaan uit het toetsen van de indiensttreding, uitdientredings en declaratie proces.
Inkopen & betalingen	Gegevensgericht & procesgericht (3 keer per jaar)	Het vaststellen dat de inkooplasten juist, volledig, tijdig en rechtmatig tot stand zijn gekomen en de betalingen conform het betaalproces tot stand zijn gekomen.	Deelwaarneming factuurkosten & prestatielevering inkopen Deelwaarneming op werking betaalproces Controle op bankrekening mutaties crediteuren
Europese aanbestedingen	Gegevensgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de inkooplasten conform de Europese aanbestedingswetgeving tot stand zijn gekomen.	Analyse EU aanbestedingen
Reserves & voorzieningen	Gegevensgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de reserves en volledig en juist zijn verantwoord	Deelwaarneming op juiste en tijdige verwerking van begrotingsmutaties en mutaties op reserves en voorzieningen
Financial reporting	Gegevensgericht & procesgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de bedrijfsvoering en de financiële administratie voldoet aan de wet- en regelgeving ten aanzien van financiële verslaggeving en de betrouwbaarheid van de van de financiële administratie	Aansluiting K2F met sub-administraties Analyse afboekingen, tussenrekeningen en overlopende posten
Treasury	Gegevensgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de bedrijfsvoering voldoet aan wet FIDO	Toetsing naleving treasurystatuut
Subsidies & inkomens overdrachten	Gegevensgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de subsidie lasten juist, volledig, tijdig en rechtmatig tot stand zijn gekomen en de betalingen conform	Deelwaarneming op verstrekte subsidies en vastgestelde subsidies

		het betaalproces tot stand zijn gekomen.	Vaststellen aansluiting K2F met subsidieadministratie
Belasting opbrengsten	Gegevensgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de belastingopbrengsten volledig en juist zijn	Op basis van de initiële risico analyse zijn geen hoge of significante risico's onderkend. Op basis van de opzet en bestaan zal nader invulling worden gegeven aan de uit te voeren werkzaamheden. De minimale werkzaamheden betreffen het uitvoeren van een cijferanalyse en het vaststellen van een aansluiting tussen belastingadministratie met K2F
Omgeving leges	Gegevensgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de opbrengsten uit omgevingsleges volledig en juist zijn	Deelwaarneming op verstrekte omgevingsleges Vaststellen invoer juiste legestarieven Aansluiting K2F met omgevingsleges administratie om volledigheid vast te stellen
Parkeeropbrengsten	Gegevensgericht (3 keer per jaar)	Het vaststellen dat de opbrengsten uit parkeerbelasting volledig en juist zijn	Dit proces is in 2023 voor het eerst in scope. Het proces is gedeeltelijk uitbesteed bij Coöperatie Parkeerservice. Op basis van de opzet, bestaan en risico inschatting zal bepaald worden welke werkzaamheden uitgevoerd gaan worden.
Opbrengsten en uitgaven uit grond aan- en verkopen	Gegevensgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de mutaties van grondverkoop en grondaankopen juist, tijdig en volledig zijn verwerkt	Vaststellen dat grondaankopen en verkopen conform mandaatregeling hebben plaatsgevonden en juist (prijs), tijdig en volledig zijn verwerkt

Sociaal domein Wmo	Gegevensgericht (3 keer per jaar)	Het vaststellen dat de Wmo ZiN en Pgb lasten juist zijn en dat de geleverde zorg voldoet aan de prestatielevering vereisten	Vaststellen juiste toekenning beschikkingen en betalingen Vaststellen dat prestatieleveringonderzoek adequaat is uitgevoerd voor pgb en ZiN Controle op juiste invoer van tarieven met zorgaanbieders
Sociaal domein Jeugd	Gegevensgericht (3 keer per jaar)	Het vaststellen dat de Jeugd ZiN en Pgb lasten juist zijn en dat de geleverde zorg voldoet aan de prestatielevering vereisten	Vaststellen juiste toekenning beschikkingen en betalingen Vaststellen dat prestatieleveringonderzoek adequaat is uitgevoerd voor pgb en ZiN Controle op juiste invoer van tarieven met zorgaanbieders
Verhuuropbrengsten	Gegevensgericht (2 keer per jaar)	Het vaststellen dat de verhuuropbrengsten volledig en juist zijn	Detailwaarneming op nieuwe afgesloten overeenkomsten Aansluiting K2F met verhuuradministratie en cijferanalyse per verhuurd object om volledigheid vast te stellen

10. Controle aanpak en controle doelstellingen

Ten behoeve van de uitvoering van de interne controle, maken de auditors gebruik van de diverse controlemiddelen, te weten:

1. Onderzoek interne (inclusief de administratieve) organisatie;
2. Cijferbeoordeling;
3. Verbandscontroles;
4. Externe bescheiden en interne vastleggingen;
5. Normatieve gegevens;
6. Bestaanscontrole;

7. Inlichtingen van de gecontroleerde.

Voor de interne controles zijn een aantal criteria van toepassing. Deze criteria hebben betrekking op de getrouwheid en rechtmatigheid. Voor getrouwheid moet voldaan zijn aan zes criteria. Om aan rechtmatigheid te voldoen moet automatisch aan deze zes criteria worden voldaan, alsmede drie aanvullende criteria.

- Getrouwheid:
  - Volledigheids criterium (alle te verantwoorden opbrengsten zijn verantwoord);
  - Valuterings criterium (het tijdstip van de betalingen en de verplichtingen is juist);
  - Leverings criterium (de geleverde goederen of diensten zijn juist);
  - Calculatie criterium (de vastgestelde bedragen zijn juist vastgesteld en/of berekend);
  - Adressering criterium (de betaling is gedaan aan de juiste persoon of organisatie);
  - Aanvaardbaarheid criterium (de financiële beheershandeling past binnen de gestelde kaders).

- Rechtmatigheid:
  - Begrotings criterium (de financiële beheershandeling past binnen de vastgestelde begroting)
  - Voorwaardencriterium (de financiële beheershandeling voldoet aan de geldende regelgeving)
  - M&O-beleid (het beleid op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik is nagevolgd)

11. Het bepalen van objectieve deelwaarnemingen

Deelwaarnemingen maken een belangrijk deel uit van de werkzaamheden die de interne controle functie uitvoert, zowel bij gegevensgerichte als bij procesgerichte controles. De belangrijkste doelstelling van deelwaarnemingen is om op basis van een beperkt deel van een populatie een uitspraak te doen over de gehele populatie. Dus de massa generaliseren naar de gehele populatie. Hetgeen leidt tot een efficiënte en effectieve interne controle.

Onderstaand hebben wij nader beschreven op welke wijze de interne controle functie op een vakbekwame en zorgvuldige manier de deelwaarnemingen bepaald.

Target testing

De meest voor de hand liggende methodiek is target testing. Target testing wordt toegepast wanneer een beperkt aantal items de overgrootste merendeel van de populatie vertegenwoordigen (80/20 regel). Deze methodiek is efficiënt wanneer de populatie niet homogeen is.

Steekproef model

Wanneer target testing niet toegepast kan worden zal gebruik worden gemaakt van het SRA steekproef model. De VIC medewerkers maken voor het bepalen van de steekproeven gebruik van het SRA steekproef methode. Dit model biedt auditors handreikingen bij het toepassen van gegevensgerichte controles. Onderstaand wordt ingegaan op de statistische uitgangspunten van dit rekentool.

Wij voeren de gegevensgerichte controles uit conform het stappenplan die door SRA wordt aanbevolen. De VIC functie maakt het volgende stappenplan (audit trail) inzichtelijk in de onderliggende toetsingsdossiers;

- Formulering van het controleobject en de doelstelling van het onderzoek
- Aanwijzing en afgrenzing van de populatie
- Definiëring van de elementen in de populatie
- Vaststelling van de te onderzoeken eigenschappen en de foutdefinitie
- Steekproefomvang: keuze van de steekproefprocedure en vaststellen van de steekproefomvang
- Steekproefselectie: bepaling van de selectietechniek en uitvoeren van de selectie
- Foutevaluatie: controle van de geselecteerde elementen en vastlegging van de uitkomsten
- Steekproefevaluatie: statistische evaluatie van de uitkomsten van de steekproef

De trial van populatie naar steekproef wordt inzichtelijk gemaakt in de onderliggende dossiers. De audit trail wordt zodanig vastgelegd dat deze voor de accountant gemakkelijk te volgen is.

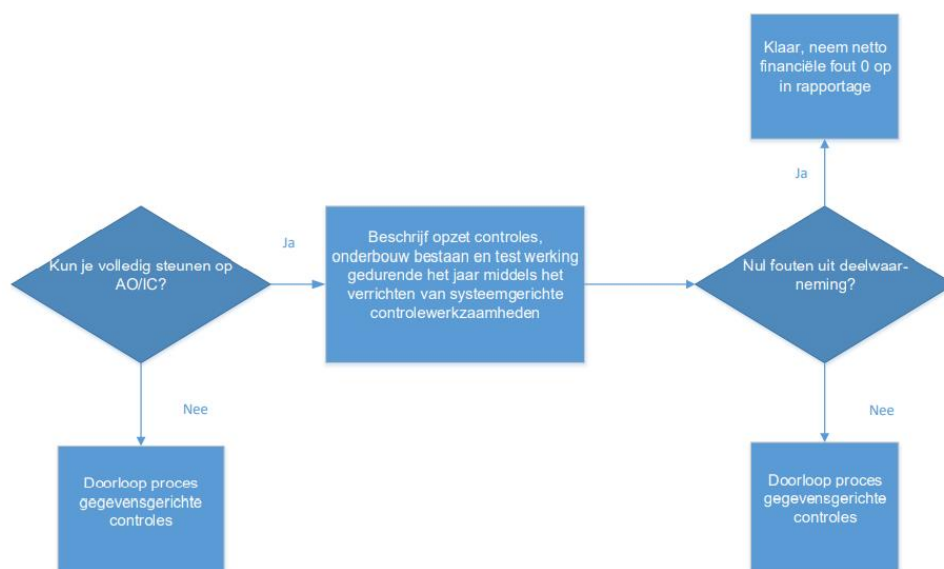
Ten grondslag aan de risico inschatting ligt een adequate risico analyse. In het tweede helft van 2023 zal de huidige fraude risico analyse worden geactualiseerd.

Wij hanteren een zekerheidspercentage van 95% omdat dit grensbedrag correspondeert met een redelijke mate van zekerheid. In het steekproefmodel zullen wij aangeven wat de relevante assertions zijn voor balansposten danwel exploitatieposten. Zie onderstaand tabel voor de controledoelstellingen.

Beweringen			
Van toepassing op transactiestromen		Van toepassing op balansposten	
Voorkomen	De vastgelegde transacties en gebeurtenissen hebben inderdaad plaatsgevonden en hebben betrekking op de entiteit	Bestaan	De activa, verplichtingen en eigenvermogensbelangen bestaan
Nauwkeurigheid	Bedragen en andere gegevens die betrekking hebben op vastgelegde transacties en gebeurtenissen zijn op de juiste wijze vastgelegd	Waardering	De activa, verplichtingen en eigenvermogensbelangen zijn voor de juiste bedragen in de financiële overzichten opgenomen
Afgrenzing	Transacties en gebeurtenissen zijn in de juiste verslagperiode vastgelegd	Toerekening	De waarderings- en toerekeningscorrecties zijn juist vastgelegd
Classificatie	Transacties en gebeurtenissen zijn op de juiste rekeningen vastgelegd	Rechten en verplichtingen	De entiteit bezit of heeft zeggenschap over de rechten op activa, en de verplichtingen zijn de verplichtingen voor de entiteit

Op basis van de uitgangspunten die bovenstaand zijn beschreven zijn toont de VIC functie aan dat de deelwaarnemingen zorgvuldig, professioneel, betrouwbaar en objectief worden bepaald.

Onderstaand schema geeft aan wanneer een systeemgerichte danwel gegevensgerichte benadering wordt toegepast.

12. Dossiervorming

Werkprogramma inrichten

De uitkomsten van de VIC functie en de geconstateerde afwijkingen worden centraal vastgelegd in een werkprogramma. Er is besloten om de onderliggende bewijsstukken vast te leggen als bijlage bij de werkprogramma's in de gedeelde mappen (worden in Teams opgeslagen).

Bij de uitvoering van de interne controlewerkzaamheden is dossiervorming een belangrijk onderdeel van het interne controleproces. Om dit tijdens de procesgang van de verrichte interne controlewerkzaamheden achteraf te kunnen reconstrueren, is het van belang dat het opgebouwde controledossier voldoende inzicht verschaft in deze handelingen. Het controledossier zal afhankelijk van het te controleren proces minimaal de volgende documenten moeten bevatten:

1. Procesbeschrijving (opzet);
2. Lijncontrole (bestaan);
3. Werkprogramma (procesgericht danwel gegevensgericht);
4. Verslagen van interviews, die met de uitvoerende functionarissen zijn gehouden;
5. Populatie en steekprof en SRA steekproef model;
6. Onderliggende bewijsstukken;
7. Een checklist (uitgevoerde controlewerkzaamheden);
8. Rapport van bevindingen;

13. Bevindingen afstemmen

Tijdens de uitvoering van de interne controles kunnen bevindingen worden opgemerkt. De bevindingen zullen zorgvuldig door middel van hoor en wederhoor worden afgestemd met de procesverantwoordelijke. Na afstemming kan eventueel worden geconcludeerd dat er sprake is van een onrechtmatigheid. Deze onrechtmatigheden moeten worden geanalyseerd. Enerzijds moet worden beoordeeld of er sprake is van een financiële fout of een niet financiële. Niet financiële fouten worden wel gerapporteerd, maar tellen niet mee in de foutevaluatie. Anderzijds dient voor

financiële fouten nagegaan te worden of er sprake is van een incident of sprake van een structurele (procedurele) fout. Dit is van belang voor een eventueel noodzakelijke aanpassing van het proces; het nemen van maatregelen gedurende het jaar om fouten te herstellen (hiermee vervalt de onrechtmatigheid).

Bij het constateren van fouten dient te worden overwogen om de werkzaamheden uit te breiden. Dit om meer zekerheid te krijgen over de rechtmatige uitvoering van het onderwerp van onderzoek. Als de fout is te isoleren tot een bepaald onderdeel, dan zal alleen dat onderdeel nader worden onderzocht.

De uitkomsten van de toetsing resulteert in een memo van bevindingen dat via hoor en wederhoor met de proceseigenaar wordt afgestemd. Het memo van bevindingen wordt door de VIC en de proceseigenaar ondertekend. Hierbij worden conclusies getrokken over effectiviteit van beheersmaatregelen binnen het proces of bijvoorbeeld het ontbreken daarvan en worden verbeterpunten aangedragen. Belangrijk hierbij is dat het achterliggende risico onderwerp van gesprek is om te komen tot een voorstel voor een verbeterpunt.

14. Conclusie

Op basis van de uitgangspunten die in deze memo beschrijven zijn toont de VIC functie van gemeente Woerden aan dat de werkzaamheden zorgvuldig, betrouwbaar en objectief worden uitgevoerd.

In deze memo heeft de VIC functie beschreven op welke wijze invulling wordt gegeven aan de uitvoering van de controles en de randvoorwaarden. Op basis van deze memo geeft de VIC functie afdoende onderbouwing zodat de accountant gebruik kan maken van de werkzaamheden die de VIC heeft uitgevoerd.

Het afstemmen van de uitgangspunten en uitvoering met de controlerende accountant leidt ertoe dat de accountant bij haar controle ook daadwerkelijk gebruik kan maken van de uitkomsten uit de verrichte werkzaamheden. Hierbij wordt dus ook voldaan aan het realiseren van een maximale aansluiting tussen de uitgevoerde (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden en de door de accountant te verrichten (externe) controlewerkzaamheden.